

Borstkanker en netwerk: een introductie

Tjabe Smid

EMGO Institute for Health and Care Research

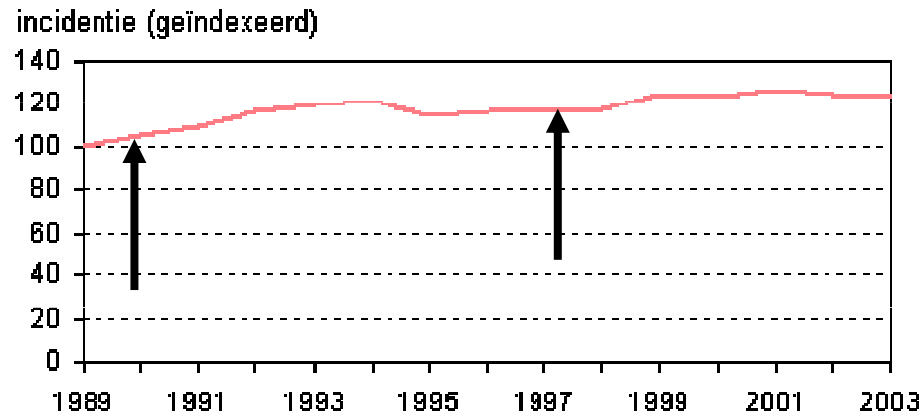
Inhoud

- Borstkanker: de cijfers
- Ploegendienst en nachtwerk
- Risicofactoren
- Het maatschappelijk debat

Kerncijfers

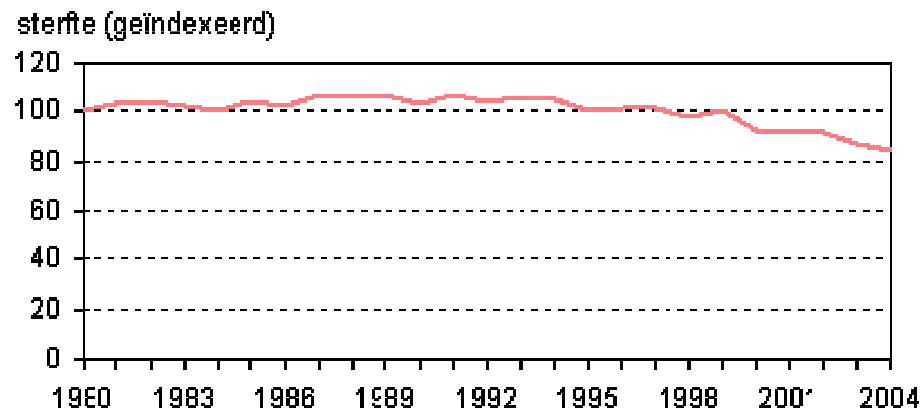
- Meest voorkomende kanker bij vrouwen
- Incidentie 12.000 per jaar (70 mannen)
- = 1,4 per 1000 vrouwen/jaar
- 70 % overleving > 10 jaar
- 3300 overledenen/jaar
- Aantal blijft gelijk, sterfte daalt

Incidentie in Nederland

1990: screening 50-70

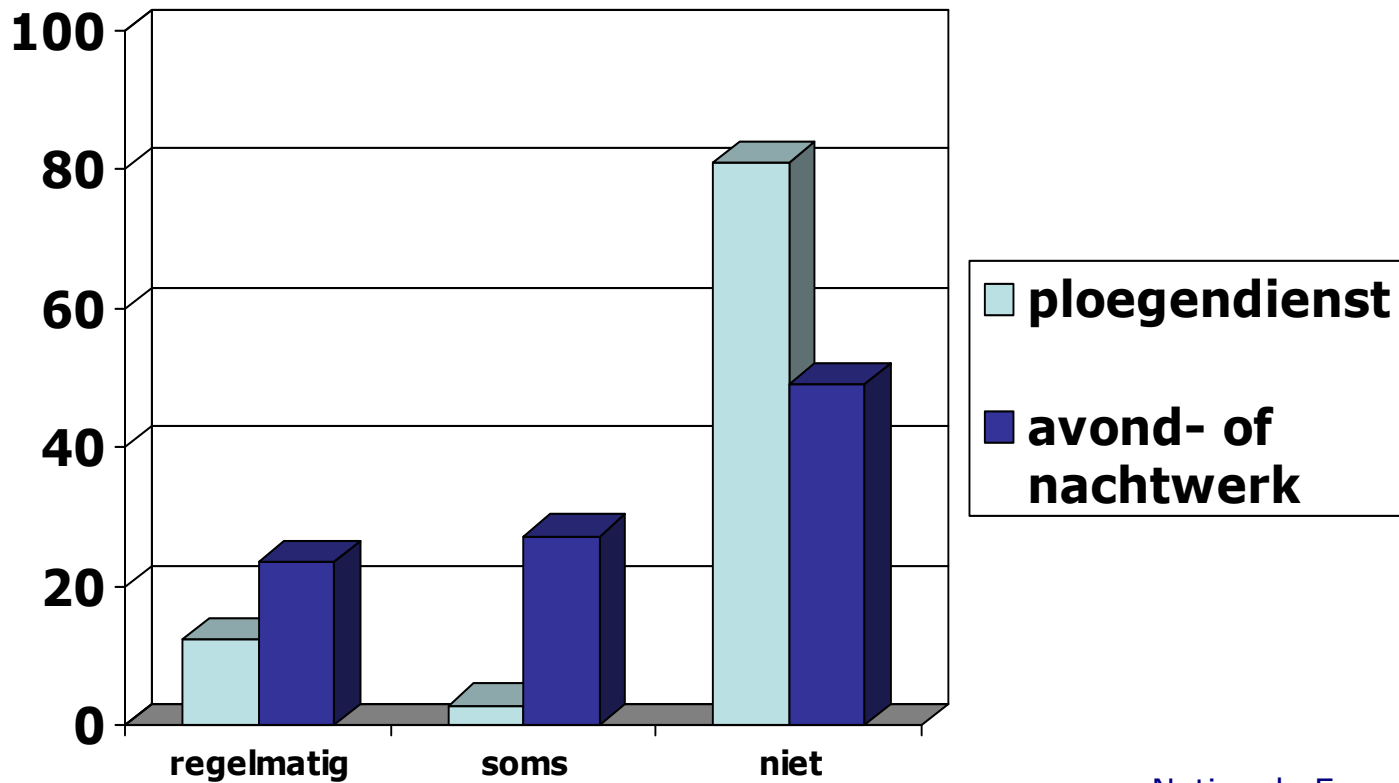
1997: screening 50-75

Bron: NKR, CBS

Gestandaardiseerd op Europese
standaardpopulatie

Ploegendienst en avond/nachtwerk (%)

Nationale Enquete
Arbeidsomstandigheden.

TNO 2008

Bedrijfstak

Regelmatig

Ploegendienst

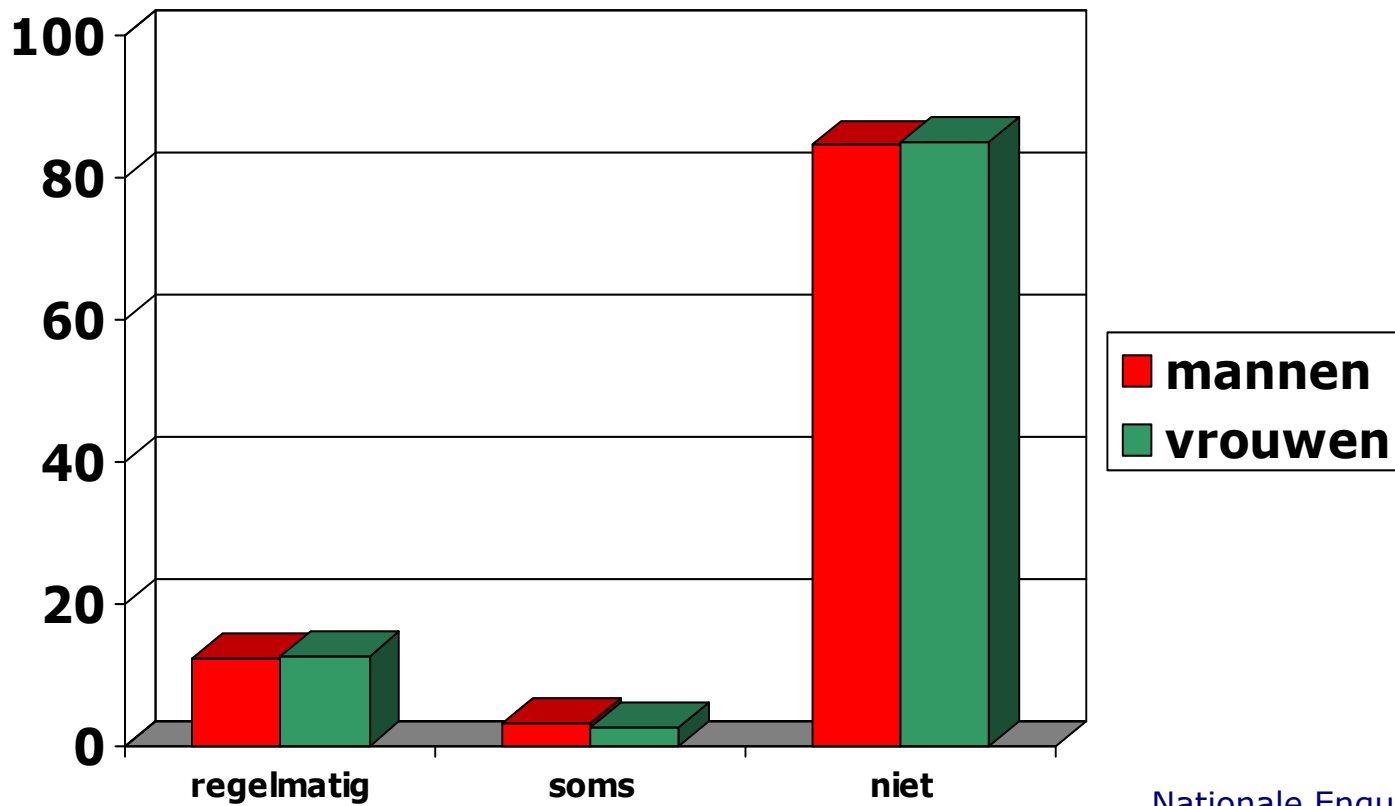
1. Gezondheidszorg (27 %)
2. Vervoer (22 %)
3. Horeca (17 %)
4. Industrie (17 %)

Regelmatig

Avond/nachtwerk

1. Horeca (60 %)
2. Gezondheidszorg (38 %)
3. Vervoer (34 %)
4. Cultuur en overige dienstverlening (32 %)

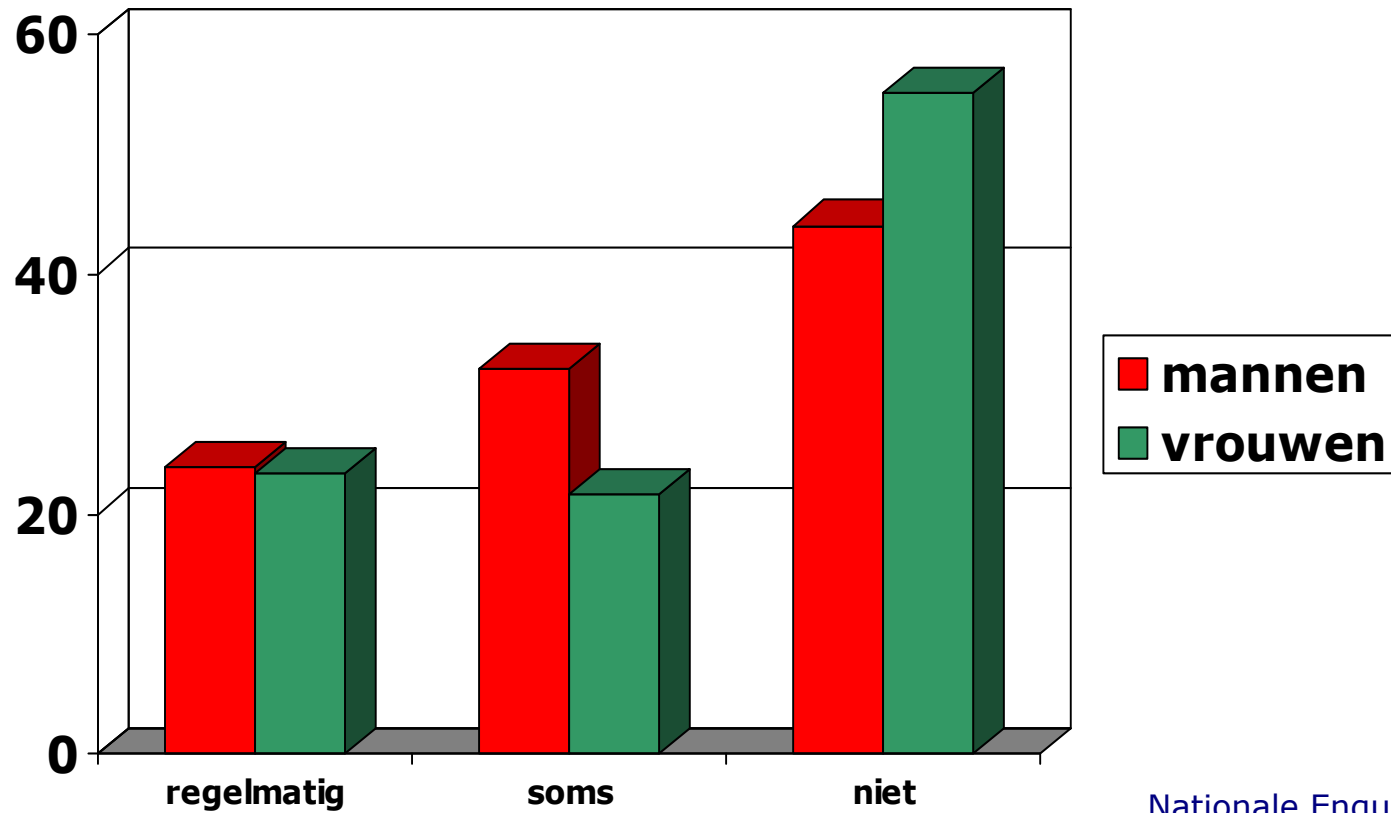
Ploegendienst

Nationale Enquete
Arbeidsomstandigheden.

TNO 2008

Avond- en nachtwerk

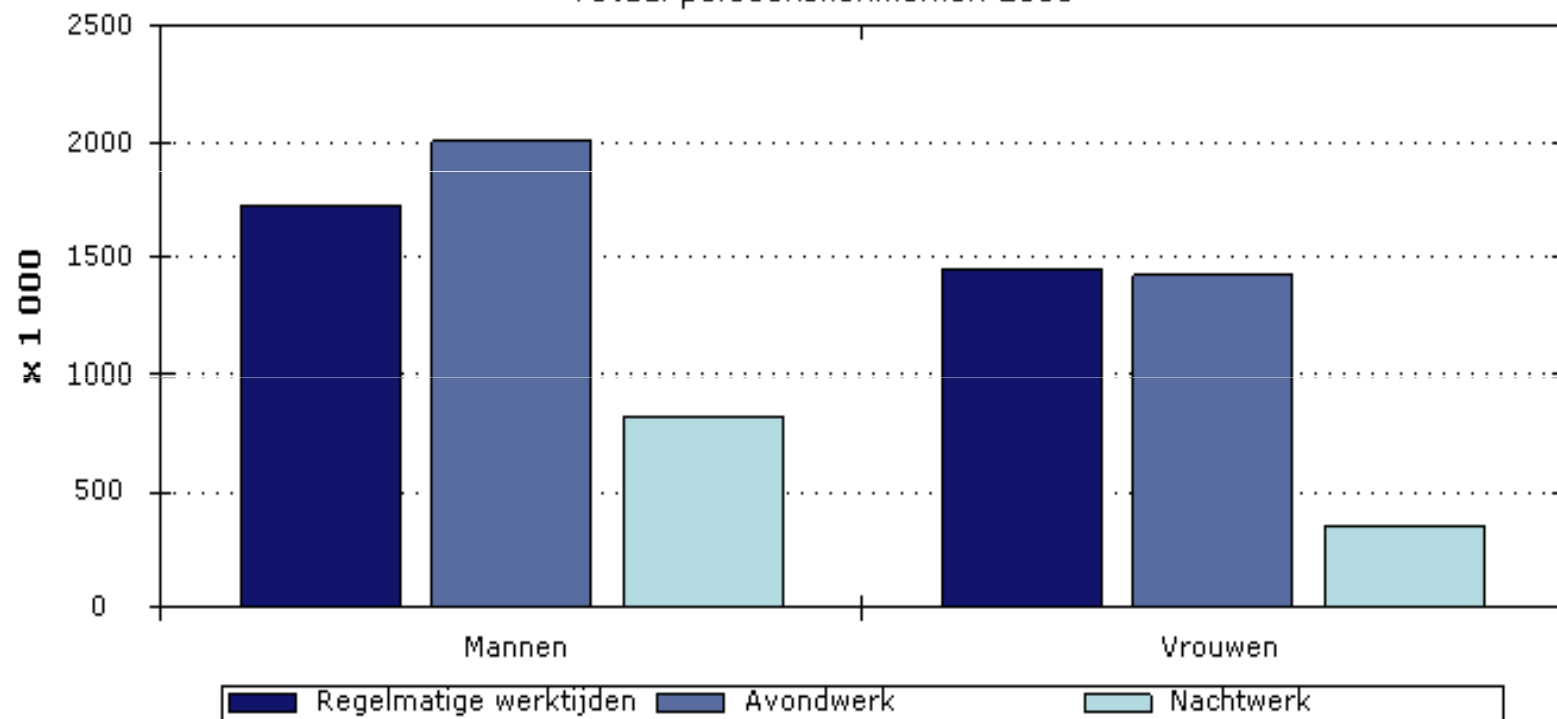

Nationale Enquete
Arbeidsomstandigheden.

TNO 2008

Beroepsbevolking; regeling werktijden

Totaal persoonskenmerken 2008

Bekende risicofactoren

Een vrouw met één eerstegraads familielid met borstkanker	2
Bij twee eerstegraads familieleden met borstkanker	3 tot 4
Vrouwen met een mutatie in het BRCA1- of BRCA2-gen	4 tot 8,5
Al eerder borstkanker gehad	3 tot 4
Vrouwen die nooit zwanger zijn geweest	2
Vrouwen die na hun 35ste hun eerste kind krijgen	2
Vrouwen bij wie de menopauze na het 55ste jaar intreedt	2
Vrouwen die na menopauze > vijf jaar oestrogene substitutie gebruikten	1,3 tot 1,4
Vrouwen die de pil slikken	1,24
Voor vrouwen die 1-4 jaar geleden zijn gestopt met de pil	1,16
Vrouwen die 5-9 jaar geleden zijn gestopt met de pil	1,07
Voor vrouwen die al langer dan tien jaar geen anticonceptiepil meer slikken	1
Bij vrouwen na de menopauze met overgewicht	1,3 tot 1,5
Dagelijks 1 glas alcoholische drank	1.1
Vrouwen die regelmatig lichamelijke actief zijn	0,6 tot 0,8
Vrouwen die borstvoeding hebben gegeven	0,78

NCvB 2009

Nog een risicofactor: nachtwerk?

Factor	Relatieve Risico
> 20 jaar werken in de nachtdienst	1,5
Een vrouw met één eerstegraads familielid met borstkanker	2
Bij twee eerstegraads familieleden met borstkanker	3 tot 4
Vrouwen met een mutatie in het BRCA1- of BRCA2-gen	4 tot 8,5
Al eerder borstkanker gehad	3 tot 4

Gezondheidsraad

Health Council of the Netherlands

Datum : 29 juni 2006

Meer onderzoek nodig naar het verband tussen borstkanker en langdurig nachtwerk

Epidemiologisch onderzoek laat een verband zien tussen het optreden van borstkanker bij vrouwen en tientallen jaren werken in nachtdienst. Of langdurig nachtwerk een veroorzaker is van borstkanker is daarmee echter niet aangetoond. Nader onderzoek is

De Gezondheidsraad (2006)

- Er is een verband tussen langdurig nachtwerk en borstkanker
- Maar onvoldoende grond om oorzakelijkheid te concluderen

Carcinogenicity of shift-work, painting, and fire-fighting

Kurt Straif, Robert Baan, Yann Grosse, Béatrice Secretan, Fatiha El Ghissassi, Véronique Bouvard, Andrea Altieri, Lamia Benbrahim-Talaa, Vincent Cogliano, on behalf of the WHO International Agency for Research on Cancer Monograph Working Group

In October, 2007, 24 scientists from ten countries met at the International Agency for Research on Cancer (IARC), Lyon, France, to assess the carcinogenicity of shift-work, painting, and fire-fighting. These assessments will be published as volume 98 of the IARC Monographs.

on tumour development. More than 20 studies investigated the effect of constant light, dim light at night, simulated chronic jet lag, or circadian timing of carcinogens, and most showed a major increase in tumour incidence. No clear effect was seen for light pulses at night or constant

disruption is probably carcinogenic to humans" (Group 2A).¹⁵

Painters are potentially exposed to many chemicals used as pigments, extenders, binders, solvents, and additives. Painters can also be exposed to other workplace hazards, such as asbestos or crystalline silica.

Het IARC rapport (2007)

- Stand van kennis: onderzoek bij verpleegkundigen en cabinepersoneel
- Dierproeven
- "Shiftwork that involves circadian disruption is probably carcinogenic to humans (2A)"

Vergaderjaar 2007–2008

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

917

Vragen van het lid **Ulenbelt** (SP) aan de minister van Sociale zaken en Werkgelegenheid over *de link tussen nachtdiensten en kanker*. (Ingezonden 4 december 2007)

1
Wat is uw reactie op het bericht «Nachtdienst verhoogt kans op kanker»?¹

Antwoord

Antwoord van minister **Donner** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid). (Ontvangen 19 december 2007)

1
Een mogelijke relatie tussen nachtwerk en een verhoogde kans op kanker, is geen nieuws. Gelijk toen hier signalen over kwamen is op verzoek van SZW een advies uitgebracht door de

on Cancer (IARC) van de WHO houdt in dat gekeken wordt naar humane en dierexperimentele studies. Afhankelijk van de bewijskracht van die studies wordt ingedeeld in risicocategorieën. In dit geval (ploegendienst waarbij het nacht- en dagritme wordt verstoord) wordt geconcludeerd dat er beperkt bewijs is uit humane studies maar voldoende bewijs uit dierstudies. De classificatie houdt dan

De overheid (2008)

- N.a.v. de kamervragen:
- De overheid vindt extra maatregelen op dit moment niet nodig
- Volgt bestaand onderzoek op de voet
- Met name Amerikaans onderzoek dat nu loopt

Arbejdsskadestyrelsen

Many recognised cases of breast cancer after night-shift work

English version of the Danish story released on 15th January 2009

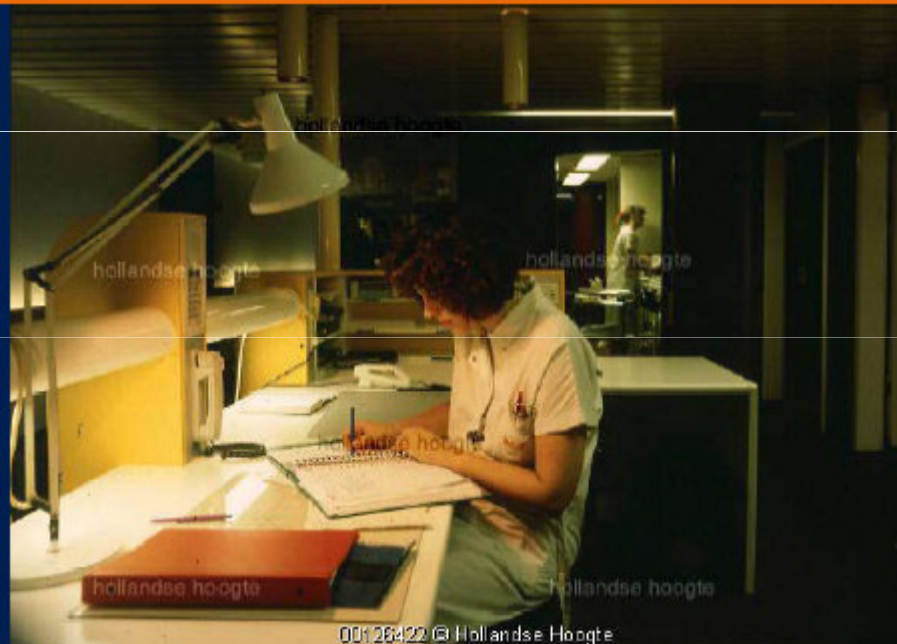
In 2008, in 38 out of 75 cases, breast cancer after night-shift work was recognised as an industrial injury after submission of the claim to the Occupational Diseases Committee.

Denemarken

- Borstkanker als 'mogelijke beroepsziekte' erkend
 - Bij meer dan 15 jaar nachtwerk
 - Bij afwezigheid van andere (meer waarschijnlijke) oorzaak
- Voordeel van de twijfel
- Verzekerd

Kleine uurtjes, grote risico's

*Een overzicht van de reacties op oproep borstkanker
en aanpak risico's nachtarbeid*

00126422 © Hollandse Hoogte

Sam Groen
Jas Waring

Bureau Beroepszaken FNV
FNV Bondgenoten
ABVAKBO FNV

> *Werk in je voordeel*

FNV (2009)

- bereidt schadeclaimprocedures voor
- Civielrecht kent andere bewijslast dan de (Deense) sociale verzekering

De overheid (2009)

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

Gezondheidsraad
De heer prof. J.A. Knottnerus, voorzitter
Postbus 16052
2500 BB S GRAVENHAGE

Datum - 8 JUNI 2009
Betreft Voorstel voor prioritering arbeidsrisico's

Actv. 832	
Nr. 153	
ING. 08 JUN 2009	
V x	V RGO x
VV x DK	
AS x	HB
SCB	A&B
s k	VG
Archief x	
Bijlagen	

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Afd. van Hansoverstraat 4
T 070 332 44 44
F 070 332 40 33
www.dzw.nl

Contactpersoon
drs. R.M. Rozenburg
T 070 332 49 12
F 070 332 40 82
R.Rozenburg@miniszw.nl

Onze referentie
08VW/AA/2009/15617

Uw referentie
BIS/CA/mp/832-01

(..) verzoek ik u wel nachtarbeid door de commissie nader wetenschappelijk te laten onderzoeken. Dit onderzoek dient in eerste instantie gericht te zijn op de vraag of mogelijk nieuw wetenschappelijk onderzoek op het terrein van nachtarbeid leidt tot een aanvulling op het advies van de Gezondheidsraad 'Nachtwerk en borstkanker' van 29 juni 2006.

Hoogachtend,
De Minister van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid,

J.P.H. Donner

Wordt vervolgd

(dank voor uw aandacht)